

پیوند های روستایی - شهری در فرایند توسعه پایدار

با تأکید بر تنوع بخشی فعالیت های اقتصادی در روستا

مؤلفان:

علیرضا استعلاجی

استاد دانشگاه آزاد اسلامی، واحد یادگار امام خمینی (ره)،
شهری

ابراهیم فتحی نیا

کارشناس گروه برنامه ریزی، فرمانداری شهرستان ساجیلاغ،
استان البرز

سرشناسه	: استعلامی، علیرضا، ۱۳۴۸ -
عنوان و نام پدیدآور	: پیوندهای روستایی - شهری در فرایند توسعه پایدار با تأکید بر تنوع بخشی فعالیت‌های اقتصادی در روستا/مولفان علیرضا استعلامی، ابراهیم فتحی‌نیا.
مشخصات نشر	: شهری: دانشگاه آزاد اسلامی واحد یادگار امام خمینی (ره)، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۳۲۵ص.
شابک	: 978-964-10-5954-7
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۲۰۰ - ۳۲۵.
موضوع	: شهر و روستا -- ایران
موضوع	: Rural-urban relations -- Iran
موضوع	: عمران روستایی -- ایران -- برنامه‌ریزی
موضوع	: Rural development -- Iran -- Planning
موضوع	: توسعه پایدار -- ایران -- برنامه‌ریزی
موضوع	: Sustainable development -- Iran -- Planning
موضوع	: عمران شهری -- ایران
موضوع	: Community development, Urban -- Iran
شناسه افزوده	: فتحی‌نیا، ابراهیم، ۱۳۶۶-
شناسه افزوده	: دانشگاه آزاد اسلامی، واحد یادگار امام خمینی(ره)
رده بندی کنگره	: H۳۲۸۴
رده بندی دیویی	: ۳۰۷/۷۶۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۸۹۹۲۱۱

عنوان: پیوندهای روستایی - شهری در فرایند توسعه پایدار با تأکید بر تنوع بخشی فعالیت‌های اقتصادی در روستا

مولفان: علیرضا استعلامی، ابراهیم فتحی‌نیا

ویراستار ادبی: سید اسماعیل اصغرپور

صفحه آرا: معصومه فراهانی

طراح جلد: عرفان گودرزی

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۱۰-۵۹۵۴-۷

قیمت: ۶۲۰۰۰ تومان

شمارگان: ۲۰۰۰ جلد

تاریخ انتشار: ۱۳۹۹

چاپ: اول

ناشر: دانشگاه آزاد اسلامی واحد یادگار امام خمینی(ره)

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپخانه دانشگاه آزاد اسلامی

مراکز فروش: نشر و پخش ایده پرداز: میدان انقلاب، خ ابتدای کارگر جنوبی، خ روانمهر، بن بست دولتشاهی پلاک ۱ -

واحد ۱۰ تلفن: ۰۹۱۲۷۹۸۰۸۱۹-۶۶۴۸۷۱۲۴

موسسه توزیع و نشر دانش نگار: خ انقلاب، خ ۱۲ فروردین، نبش شهید وحید نظری پلاک ۱۴۲ - تلفن: ۶۶۴۰۰۲۲۰-۶۶۴۰۰۱۴۴

حق چاپ محفوظ و متعلق به ناشر است

فهرست مطالب

موضوع

صفحه

۱۵ پیش‌گفتار
۱۹ بخش اول: مباحث نظری
۱۹ فصل اول: تعاریف و مفاهیم روستا و شهر
۱۹ مقدمه
۲۰ ۱-۱- روستا
۲۸ ۲-۱- شهر
۳۳ فصل دوم: توسعه، رویکردها و انواع آن‌ها
۳۳ مقدمه
۳۴ ۱-۲- تعاریف و مفهوم توسعه
۴۰ ۱-۱-۲- توسعه اقتصادی
۴۳ ۲-۱-۲- توسعه اجتماعی
۴۴ ۳-۱-۲- توسعه سیاسی
۴۴ ۴-۱-۲- توسعه انسانی
۴۴ ۵-۱-۲- توسعه فرهنگی
۴۶ ۶-۱-۲- توسعه ملی
۴۶ ۲-۲- توسعه پایدار
۵۱ ۳-۲- توسعه و جغرافیا
۵۶ ۴-۲- رویکردها و راهبردهای توسعه
۵۹ ۱-۴-۲- رویکردهای فیزیکی - کالبدی
۵۹ ۲-۴-۲- رویکردهای اقتصادی
۶۰ ۳-۴-۲- رویکرد اجتماعی - فرهنگی
۶۰ ۴-۴-۲- رویکردهای فضایی - ناحیه‌ای و منطقه‌ای
۶۰ رویکردهای فیزیکی - کالبدی
۶۰ راهبرد توسعه و بهبود زیرساخت‌ها
۶۱ رویکردهای اقتصادی
۶۱ راهبرد انقلاب سبز
۶۲ راهبرد اصلاحات ارضی

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱۱۳	۵-۳- توسعه روستایی در ایران.....
۱۱۳	برنامه ریزی توسعه روستایی در ایران (۱۳۹۴-۱۳۱۶).....
۱۱۴	برنامه های عمرانی پیش از انقلاب اسلامی.....
۱۱۴	برنامه اول عمرانی (۳۴-۱۳۲۷).....
۱۱۴	برنامه دوم عمرانی(۴۱-۱۳۳۴).....
۱۱۴	برنامه سوم عمرانی (۴۶ - ۱۳۴۱).....
۱۱۵	برنامه چهارم عمرانی (۵۱-۱۳۴۷).....
۱۱۵	برنامه پنجم عمرانی (۱۳۵۶ - ۱۳۵۲).....
۱۱۶	برنامه های عمرانی پس از پیروزی انقلاب اسلامی.....
۱۱۶	برنامه اول توسعه (۱۳۷۲- ۱۳۶۸).....
۱۱۷	برنامه دوم توسعه (۷۸-۱۳۷۲).....
۱۱۷	برنامه سوم توسعه (۱۳۸۳ - ۱۳۷۹).....
۱۱۷	برنامه چهارم توسعه (۱۳۸۹-۱۳۸۵).....
۱۱۸	برنامه پنجم توسعه (۱۳۹۴-۱۳۹۰).....
۱۱۸	برنامه ششم توسعه (۱۴۰۰-۱۳۹۶).....
۱۱۸	۳-۶- تاریخچه توسعه شهری.....
۱۲۲	۳-۷- تعاریف و مفاهیم توسعه شهری.....
۱۲۴	۳-۸- نظریه های نوین در توسعه شهری.....
۱۲۴	۱-الگوهای غالب نیمه اول قرن بیستم.....
۱۲۵	۲-الگوهای غالب نیمه دوم قرن بیستم.....
۱۲۷	۳-۹- توسعه پایدار شهری.....
۱۳۲	شاخص های توسعه پایدار شهری.....
۱۴۰	۳-۱۰- توسعه شهری در ایران.....
۱۴۱	۳-۱۰-۱- ورود برنامه ریزی شهری (شهرسازی) ایران به دوره مدرن.....
۱۴۲	۳-۱۰-۲- برنامه ها و طرح های توسعه شهری در ایران بعد از انقلاب اسلامی.....
۱۵۳	فصل چهارم: اهمیت و جایگاه سکونتگاه های روستایی و شهری در توسعه.....
۱۵۳	مقدمه.....

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱۵۴	۱-۴- اهمیت و نقش روستاها در توسعه پایدار ملی
۱۶۲	تعاریف و مفاهیم صنایع روستایی
۱۶۴	خصوصیات و ویژگی‌های صنایع روستایی
۱۶۶	۲- صنایع کوچک روستایی
۱۷۳	۱. صنایع تبدیلی و مکمل بخش کشاورزی
۱۷۴	ویژگی‌های صنایع تبدیلی محصولات کشاورزی
۱۷۴	مزایای صنایع تبدیلی
۱۷۶	۲- بُعد اجتماعی
۱۷۸	۳- بُعد زیست محیطی
۱۸۰	۴- بُعد سیاسی و امنیتی
۱۸۱	۲-۴- اهمیت و نقش شهرها در توسعه پایدار ملی
۱۸۵	بخش دوم: مباحث کاربردی
۱۸۵	فصل پنجم: روابط و پیوندهای روستایی - شهری
۱۸۵	مقدمه
۱۸۷	۱-۵- نکته‌ای بسیار مهم درباره روابط شهر و روستا، و پیوندهای شهری - روستایی
۱۸۸	انقسام ارتباط
۱۸۹	مدل‌های ارتباط
۱۹۰	اهداف ارتباط
۱۹۱	روابط شهر و روستا
۱۹۲	پیوندهای روستایی - شهری
۱۹۳	۲-۵- جایگاه شهر و روستا در نظام برنامه‌ریزی
۱۹۶	۳-۵- عوامل موثر در برقراری روابط شهر و روستا
۱۹۷	۴-۵- انواع رابطه میان شهر و روستا، از نظر مبدأ و مقصد
۱۹۸	۵-۵- نوع نگرش به عملکرد متقابل شهر و روستا
۱۹۸	الف) نگرش سنتی
۱۹۸	ب) نگرش نوین
۱۹۸	۶-۵- روابط شهر و روستا

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۲۷۸	۲-۶- رابطه اقتصاد و جغرافیا.....
۲۸۴	۳-۶- اقتصاد روستایی و پایداری آن.....
۲۸۵	۴-۶- متنوع‌سازی اقتصاد روستایی و ضرورت آن.....
۲۹۴	۵-۶- برخی از مطالعات و پژوهش‌های انجام شده در زمینه (تنوع بخشی یا متنوع‌سازی فعالیت‌های اقتصادی در روستاها).....
۲۹۹	منابع و مآخذ.....

پیش‌گفتار

امروزه بیشتر اندیشمندان و پژوهشگران، در نقاط مختلف جهان؛ و سازمان‌های بین‌المللی^۱ به این باور رسیده‌اند که برای رسیدن به توسعه پایدار جوامع؛ باید توجه اساسی به همه عوامل، منابع و نقاط مختلف از جمله (سکونتگاه‌های شهری و روستایی) داشت. زیرا در بین بیشتر پژوهشگران و برنامه‌ریزان این نکته وجود دارد که یک کشور به صورت سیستم‌وار از عوامل و منابع (طبیعی و انسانی) تشکیل شده است که هر یک بر دیگری تأثیرگذار می‌باشد؛ و اگر بخواهیم به توسعه پایدار برسیم، باید همه‌ی عوامل دخیل در یک منطقه یا کشور و جامعه را به صورت کل و با زیربخش‌ها و اجزای تأثیرگذار و تأثیرپذیری آنها بپذیریم و آنگاه می‌توانیم با یک اصول منطقی و علمی و ایجاد پیوند مناسب و برنامه‌ریزی شده با این عوامل جامعه را به سوی توسعه پایدار سوق دهیم. توجه نکردن به یک بخش و یا اجزاء تأثیرگذار در این حرکت، همه راهکارها و طرح‌های برنامه‌ریزان و مسئولان را برای رسیدن به یک تعادل پایدار و توسعه پایدار از بین برده و آن را عقیم خواهد ساخت. همچنین نتایج تحقیقات و بررسی‌های مختلف نشان می‌دهد، مشکلات و معضلات زیادی گریبان‌گیر مناطق شهری و روستایی شده است؛ یکی از عوامل مهم در گسترش این مشکلات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیست محیطی، توجه نکردن علمی و اصولی به هر دو منطقه (روستا و شهر) ذکر شده می‌باشد. که همین عامل باعث شده است تا روابط متعادل و منطقی بین شهر و روستا به رابطه نادرست و غیر علمی تبدیل شده و هر یک در تفکر تلاش برای استعمار دیگری می‌باشد. پس باید گفت که امروزه بدون توجه به پیوندهای مختلف روستایی- شهری و هدایت و برنامه‌ریزی برای آنها، ما هر روز شاهد

^۱ International organizations